

Демчик К.І. Формування основ кольорознавства у дітей дошкільного віку за допомогою дидактичних матеріалів М. Монтессорі / К.І.Демчик // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – Вип. 14. – Т. 3. – С. 114-115.

УДК 373.015.31:7:37(450)(092)

Демчик К.І.,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач

Формування основ кольорознавства у дітей дошкільного віку за допомогою дидактичних матеріалів М. Монтессорі

У статті проаналізовано методикку М. Монтессорі в цілому, а також вплив розроблених нею дидактичних посібників на процес формування основ кольорознавства у дошкільників. Зроблено добір дидактичних матеріалів, спрямованих на закріплення знань дітей про кольори та їхні відтінки.

Ключові слова: кольорознавство, колір, сенсорика, дидактичний, посібник, гра.

Сучасна особистісно-орієнтована модель дошкільної освіти вимагає від педагога всебічного розвитку особистості дитини і естетичного, зокрема. Існують різні засоби для досягнення цієї мети, але практика дошкільної освіти ще раз підкреслює важливість використання та впровадження у освітньо-виховний процес сучасних дошкільних навчальних закладів методик відомих педагогів (Ф. Фребеля, М. Монтессорі, Р. Штейнера).

У науково-методичній літературі з дошкільної освіти достатньо широко пропонується методика видатного італійського гуманіста кінця ХІХ ст. – початку ХХ ст. Марії Монтессорі. Але разом з тим, акценту окремо на процесі формування основ кольорознавства у дітей дошкільного віку засобами дидактичних матеріалів педагога нами не виявлено, що і спонукало до створення даної статті.

Методиці М. Монтессорі завжди приділялась значна увага, оскільки вона є ґрунтом для художньо-естетичного розвитку і виховання дітей дошкільного віку. Так, І. Дичківська, зробила поглиблений аналіз дидактичного матеріалу М. Монтессорі, трактуючи його «важливим засобом становлення фізичних і психічних функцій дитини, розвитку її творчості, уваги, волі, навчання письма та елементарної математики» [2, с. 89].

Мета статті: проаналізувати вплив дидактичних матеріалів М. Монтессорі на формування основ кольорознавства у дітей дошкільного віку, визначити

найефективніші ігрові прийоми для закріплення знань дітей про кольори, запропоновані видатним педагогом.

Для повноцінного естетичного розвитку малюк з раннього дитинства повинен зростати у середовищі, наповненому іграшками та предметами, за допомогою яких він вивчатиме кольори, згодом опануватиме основи кольорознавства, у нього сформується вміння оперувати поняттями «колір», «веселка», «відтінок» тощо. Досягти неабияких результатів у цьому допоможе *автодидактичний Монтессорі-матеріал*, особливість якого полягає в тому, що він дає дитині можливість здійснювати самоконтроль за правильністю дій. Сам матеріал ґрунтується на педагогічному принципі навчання методом проб, помилок і розуміння [3, с. 157].

М. Монтессорі вірила, що «кожна дитина від народження наділена хистом до пізнання, конструктивній діяльності і в ній вже закладено якийсь план розвитку. Коли ми садимо насіння, то знаємо, що якщо створимо оптимальні умови, то паросток проб'ється, з'являться листя, квіти, а потім плоди. Так і з дитиною – природа вже все вклала в малюків, і вони обов'язково сядуть, поповзуть, встануть, вивчать кольори, форми тощо. Потрібно лише створити відповідну підготовлену середу, вчасно вловити той момент, коли та чи інша інформація буде максимально корисна (сенситивний період), підтримати» [1, с. 106-107].

Методика Монтессорі заснована на індивідуальному підході до дитини: малюк сам вибирає дидактичний матеріал і тривалість занять, розвивається у власному ритмі. В Монтессорі-матеріалах закладена можливість самоконтролю: дитина сама бачить свої помилки і дорослому не потрібно вказувати на них. Дидактичні матеріали виготовляються неодмінно з натуральних матеріалів (цінні сорти дерева), а їхній дизайн є незмінним із дня створення М. Монтессорі.

Для формування основ кольорознавства у дітей дошкільного віку важливо використовувати такі дидактичні Монтессорі-матеріали:

1. *Різнокольорові намистинки*. Для цього потрібен бісер або дерев'яні намистини різних кольорів, форм і розмірів, коробочки, товста нитка або м'який дріт. Намистини або бісер пропонуються дитині перемішаними в одній коробці. Малюк розкладає їх по інших коробочках, керуючись яким-небудь вибраним ним самим принципом, наприклад за кольором. Намистинки рекомендується брати одну за однією, двома пальцями. Важливо, щоб намистин було не надто багато, інакше є небезпека, що дитина втратить інтерес до гри, не закінчивши розпочатої справи. Ще цікаво і корисно нанизувати намистини на нитку, роблячи намисто.

2. *Кольорові таблички*. Дерев'яна коробка з табличками одного кольору, але різних відтінків (наприклад, червоний, рожевий, світло-рожевий, блідо-рожевий тощо). У коробці 9 наборів по 7 карток одного кольору та його відтінків. Вивчення понять «світлий» – «темний», «світлий» – «світліший» – «найсвітліший».

3. *Геометричні фігури*. Різноманітні геометричні фігури червоного, жовтого, синього та зеленого кольорів. Потрібно скласти з цих фігур інші,

наприклад шестикутник з трикутників. При складанні фігур діти закріплюють знання кольорів та їхніх відтінків, оперують поняттями «світлий» – «темний», «світліший» – «темніший».

4. *Циліндрики та картки.* У коробці знаходяться кольорові циліндрики із кульками з одного боку (для захоплення рукою), таблички із зображенням чотирьох відтінків одного кольору (від світлого до темного) і таблички із отворами для вкладання циліндриків відповідних кольорів та відтінків. Дитині пропонується табличка-завдання і табличка з отворами, а вона самостійно підбирає циліндрики. Цей матеріал закріплює у дітей знання про основні кольори та їхні відтінки [4].

Таким чином, для різнобічного повноцінного розвитку дитини дошкільного віку важливо використовувати дидактичні Монтессорі-матеріали. Зокрема, розглянуті вище кольорові намистинки, кольорові таблички, геометричні фігури, циліндрики та картки, будуть сприяти формуванню і закріпленню знань дітей дошкільного віку про основні кольори та їхні відтінки. У процесі ігор із даними матеріалами, дошкільники зможуть оперувати поняттями «колір», «відтінок», «світлий» – «темний», «світлий» – «світліший» – «найсвітліший», «темний» – «темніший» – «найтемніший».

М. Монтессорі як лікар розуміла, що для духовного розвитку дитини важливо навчити її відчувати. Вона розкрила свій талант педагога у навчанні дітей моторики та сенсорики. Результатом психолого-педагогічної роботи, що ведеться з початку ХХ століття, стали унікальні дидактичні Монтессорі-матеріали для розвитку дитини.

Список використаних джерел

1. Білецька С.В. Дитиноцентрована педагогіка : теорія і практика західних країн : навч. посіб. – Х. : Факт, 2008. – 255 с. : іл.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
3. Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять та назв. / упор. К.Л.Крутій, О.О.Фунтікова. – Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. – 324 с.
4. Методика М. Монтессорі. / Чудо-малыши. // Інтернет-ресурс. – Режим доступа: <http://chudomalishi.com/metodika-marii-montessori/>

The article analyzes the Montessori Method in General, and the impact of its didactic materials in the process of forming the foundations of color in preschool children. Made the selection of teaching materials aimed at consolidating the knowledge of children about colors and shades.

Keywords: *chromatics, color, sensory, didactic, manual, game.*